

Abort – fordømmelse eller indflydelse

Af Hans Christensen

Abortspørgsmålet er nok det mest tabuiserede emne i Kirken for tiden. Hvis nogen drister sig til at beskrive nye indfaldsvinkler på abortproblematikken, står vedkommende i fare for per automatik at blive beskyldt for ukristelige tanker.

Lad det være sagt fra starten så det ikke er til at misforstå: jeg er absolut ikke tilhænger af provokeret abort. Det er en dårlig løsning på nogle menneskelige vilkår, alle ville have ønsket anderledes.

”Fri abort” er en misvisende betegnelse.

Der bruges ofte udtrykket ”fri abort”. I katolsk sammenhæng ser vi gang på gang udtrykket blive brugt næsten som et dæmonisk mantra i Katolsk Orientering. ”Fri abort” er en dårlig betegnelse, idet der rettelig er tale om legal abort. Legal abort vil i denne sammenhæng sige, at Staten, som tidligere retsforfulgte og straffede de ofte meget unge og socialt udsatte piger, der fik foretaget en provokeret abort, nu afstår fra de strafferetlige konsekvenser. Jeg tror desværre mange har glemt eller er uvidende om de tusinder af unge kvinder, der enten døde eller blev invaliderede for resten af livet som følge af kvaksalverindgreb. Vi kan tilnærmelsesvis danne os et indtryk af forholdene på den tid, da aborter blev foretaget illegalt, ved at se de på den fjerdedel af verdens kvinder, der lever under forhold, hvor adgangen til abort er enten meget restriktiv eller illegal. Ifølge WHO skyldes en tredjedel af den samlede mødredødelighed komplikationer efter illegal abort. Næsten 150 000 af disse årlige dødsfald optræder i lande med meget restriktiv abortlovgivning. Det er yderligere forfærdende at tænke på, at hovedparten af disse kvinder netop i forvejen er mødre ofte til store børneflokkene. Det forhold at Staten ikke straffer en gerning har selvfølgelig intet at gøre med, om gerningen er moralsk i orden eller ej. Staten straffer for eksempel heller ikke hor. Hvis man vil have et retssystem, der baserer sig på en gudgiven moral, kan man se konsekvenserne i visse muslimske landes retssystemer.

Man kan afvise eller søge dialog.

Jeg har haft gode katolske kolleger, der formodentlig på grund af Kirkens kraftige fordømmelse – der trues med ekskommunikation af de personer, der formelt medvirker ved en abort (se Den katolske Kirkes Katekismus § 2272) – har nægtet at have noget med abortsøgende kvinder at gøre og som en konsekvens heraf har henvist disse til en anden læge.

Jeg har selv haft en anden holdning. Det er et grundvilkår for os mennesker at være både ånd og materie på samme tid. Hvis man ønsker indflydelse på andres skæbne risikerer man både medansvar og snavs på fingrene. Hvordan skal det nu forstås? Som noget meget centralt i kristendommen står det enkelte menneskes ret til en fri vilje og dermed retten til at træffe personlige afgørelser. Det betyder, at hvis du indlader dig på at rådgive og opnår en dialog, så er du også bundet til at respektere den andens beslutninger, også selvom de ikke lever op til dine ønsker og mål, ellers vil du jo ikke dialogen og

rådgivningen, men diktat og tvang. Dette udelukker selvfølgelig ikke, at der opstår exceptionelle situationer, hvor tvang kan være nødvendig for eksempel overfor personer med sygelig adfærd, der ikke ved hvad de gør, eller i ekstreme valgsituationer under katastrofer eller krig.

Jesu eksempel.

Lad os engang se hvorledes Jesus selv håndterede en rådgivningssituation, der endte med at gå ham imod.

Vi læser:

Markus kapitel 10:

v17 Og da Jesus gik ud på vejen, kom der én løbende og faldt på knæ for ham og spurgte: »Gode Mester, hvad skal jeg gøre for at arve evigt liv?« v18 Jesus svarede ham: »Hvorfor kalder du mig god? Ingen er god undtagen én, nemlig Gud. v19 Du kender budene: ›Du må ikke begå drab, du må ikke bryde et ægteskab, du må ikke stjæle, du må ikke vidne falsk, du må ikke begå røveri, ær din far og din mor!« v20 Han sagde: »Mester, det har jeg holdt alt sammen lige fra min ungdom.« v21 Og Jesus så på ham og fattede kærlighed til ham og sagde til ham: »Én ting mangler du: Gå hen og sælg alt, hvad du har, og giv det til de fattige, så vil du have en skat i himlen. Og kom så og følg mig!« v22 Men han blev nedslået over det svar og gik bedrøvet bort, for han var meget velhavende.

v23 Da så Jesus sig omkring og sagde til sine disciple: »Hvor er det vanskeligt for dem, der ejer meget, at komme ind i Guds rige.« v24 Disciplene var rystede over hans ord. Og Jesus sagde igen til dem: »Børn, hvor er det vanskeligt at komme ind i Guds rige! v25 Det er lettere for en kamel at komme igennem et nåleøje end for en rig at komme ind i Guds rige.« v26 Men de blev endnu mere forfærdede og sagde til hinanden: »Hvem kan så blive frelst?« v27 Jesus så på dem og svarede:

»For mennesker er det umuligt, men ikke for Gud, thi alting er muligt for Gud.«

Der er ingen tvivl om, at Jesus sætter alt ind på at vejlede denne unge mand. Han involverer sig endog følelsesmæssigt – v21 ”Og Jesus så på ham og fattede kærlighed til ham og sagde til ham”. Jesus er nemlig ikke en terapeut, der med køligt distancerende overblik leder eller manipulerer sin klient hen mod et på forhånd opsat mål. Rådgivningen ender helt klart ikke, som Jesus havde ønsket det, men hans kærlighed til denne ærlige unge mand forsvinder ikke med en bemærkning om, at ”så kan det også være det samme”. Nej, Han bliver ved med at tænke på denne unge mand, og Han kan slet ikke forestille sig, at den Gud Fader, som Han kender, og som Han vil fortælle os om, ikke også har en frelse for denne unge mand, selvom hans liv sikkert bliver mere tornebelagt end den vej, Jesus havde i tankerne for ham. På en vis måde kan man sige, at Jesus ved at stille sig til rådighed med vejledning og dialog, samtidig med at Han fuldt ud respekterer den enkeltes afgørelser, så pådrager Han sig et medansvar for situationens udvikling. Han kunne jo - og det kunne vi måske i vort stille sind have ønsket – have stillet sig diktatorisk op foran den unge mand og have vist ham en flig af sin uimodståelige tiltrækningskraft måske understreget med et lille mirakel. Han kunne i det mindste have manipuleret groft med ynglingen – det var dog til hans eget bedste! Men, nej sådan er evangeliet, det glade budskab, ikke. Jesus kommer til os med kærlighedens dialog.

De personlige konsekvenser.

Derfor har jeg ment, at det var rigtigt for mig at tage et medansvar i min kontakt med abortsøgende kvinder for at få medindflydelse, om end den ofte har syntes ringe, ja undertiden helt borte.

Jeg har så godt som altid undgået at skrive abortbegæringen til sygehuset den første gang, en abortsøgende kvinde har henvendt sig til mig. De rent fysiske undersøgelser og prøver har der sjældent været problemer med. Meget tid og mange kræfter er der derimod blevet brugt på at høre og forstå kvindens historie og baggrund. Som Søren Kierkegaard påpegede, så må man altid møde medmennesket der, hvor det er, og det er jo ikke nødvendigvis der, hvor du befinder dig. Først skal man forsøge at finde ud af, om beslutningen er hendes egen eller måske kærestens eller venindernes eller socialforvaltningens eller mors og fars. Det gælder især for de yngre, som undertiden lettere lader sig påvirke. Jeg må dog helt ærligt sige, at i langt de fleste tilfælde har jeg mødt en imponerende grundighed og seriøsitet bag den trufne beslutning. Udsagn om at abort bare en nem løsning, man griber til uden omtanke, passer meget dårligt med mine erfaringer. Jeg har altid lagt vægt på at forklare, at det gælder en beslutning, vedkommende skal kunne leve med resten af livet. Jeg har haft som fast punkt inden den efterfølgende og afgørende konsultation at bede den abortsøgende om i det mindste én dag at leve med den modsatte beslutning – gå tur i parken se på børn og barnevogne og fædre og mødre o. s. v.. Ofte har jeg tænkt på Johannes XXIII's ord, når jeg har fremført at enhver krise også indebærer en mulighed. Jeg har altid været ærlig i dialogen og givet udtryk for, at jeg selv synes abort er en ringe løsning.

Det er sket ganske få gange, at en af mine patienter har skiftet mening. Det har naturligvis været en stor glæde for mig og, håber jeg, til velsignelse for disse få. Omvendt har jeg, når beslutningen ikke stod til at ændre, været nødt til at skrive henvisningen til sygehuset. Du kan ikke efter sådant forløb sige: "Kære, du har truffet den forkerte beslutning, så dig vil jeg ikke have noget med at gøre".

Kan man tage det for let?

En kampberedt abortmodstander vil nu kunne sige: "Du tager dig det alt for let, husk på, der er en tredje uskyldig part involveret". Dertil vil jeg svare:

Jeg håber ikke, jeg har brugt for lidt tid og kræfter på abortproblematikken.

Man kunne overveje følgende:

Vi ved, at en meget stor del, formentlig over halvdelen, nogle forskere anslår helt op til 75 %, af de tidlige svangerskaber aborteres spontant. Da Vor Herre i hvert tilfælde synes at tillade dette, så kunne det for nogen synes som om, Han er verdens største abortør.

Synspunktet er hørt før, og det er sikkert ikke ment blasfemisk.

Jeg tror gerne, at Vor Herre har sine gode grunde og overordnede planer, men kan vi ikke blot enes om, at hvis jeg afstår fra at anklage Vor Herre (og det gør jeg gerne), så kan vi også afstå fra at anklage de kvinder, der har bestemt sig for abort, for f.eks. mord.

Nu er det jo heller ikke sådan, at Kirken kalder alt menneskeligt liv for ukrænkeligt, idet den for eksempel ganske vist modvilligt og på skrappe betingelser går ind for dødsstraf (Den katolske Kirkes Katekismus § 2267).

Lad os engang se på den konkrete virkelighed.

Lad os engang vende os mod nogle konkrete oplysninger om aborttal. Alt for ofte bliver man navnlig fra de mest højrøstede abortmodstanderes side præsenteret for totale opgørelser fra bestemte år. Der er blot det problem, at de absolutte tal ikke tager hensyn til en befolknings demografiske udvikling. Vi har ikke mindst i Danmark oplevet store numeriske udsving i de forskellige årgange. Tænk blot på, at nogle årgange har været henholdsvis så store eller så små, at det har givet store problemer for undervisningssektoren – skoler er blevet lukket eller lagt sammen, og nu bygges der igen nye; der er nu akut lærermangel, men for 15 år siden var alle stillinger besatte og flere faggrupper havde ledige etc.. Endelig er det altid rart at se på tal i forhold til andre størrelser f.eks. i forhold til antallet af fertile kvinder. Det mest reelle er derfor at se på udviklingen i det man kalder "den generelle abortkvotient".

Den generelle abortkvotient = antal provokerede aborter / 1000 kvinder i alderen 15 – 49 år.

I 1977 var den generelle abortkvotienten 23,7 %

I 2006 var den generelle abortkvotienten 12,2 %

Denne halvering betyder i øvrigt, at Danmark har en af Europas laveste abortrater. Det lader altså til, at en forholdsvis liberal abortlovgivning, med en fjernelse af strafferetslige sanktioner, ikke i sig selv fremprovokerer en uhæmmet brug af abortmulighederne. Der synes at være modstrid mellem denne observation og de betydelige ressourcer Vatikanet bruger på at forhindre lignende lovgivning i andre lande. Senest oplevede vi Vatikanets udfald mod Amnesty International, da kardinal Martino, som i en årrække var Vatikanets permanente observatør ved FN, udtalte i et interview, at organisationen ved at gøre sig til talsmand for en afkriminalisering af abort har diskvalificeret sig selv som forsvarer for menneskerettighederne. Kardinalen understregede endvidere, at såfremt Amnesty International fastholder sin nye kurs, vil katolikker ikke med god samvittighed kunne støtte organisationens arbejde!

Abort og prævention.

Der er gang på gang ret overbevisende blevet påvist en sammenhæng mellem oplysning om præventionsmetoder og aborttal. Senest har Norske erfaringer understøttet en sådan antagelse.

Norge har i lighed med Danmark haft problemer med at nedbringe aborttallet blandt de helt unge. I Norge besluttede man derfor i 2005 at iværksætte en målrettet kampagne med oplysning om og udbredelse af de gængse præventionsmetoder. Dette medførte at abortkvotienten i 2005 for de 15 -19-årige piger i Oslo var nede på 17,3 %, medens den i København fortsat var på 31,9 %.

I USSR og de fleste andre østlande blev abort p. gr. a. mangelfuld adgang til præventive midler ofte eneste mulighed for børnebegrænsning, og aborthyppigheden blev derfor betydelig højere end i Vesten.

Det er ikke altid lige let at være modstander af abort samtidig med, at man også skal være modstander af de her i Europa mest anvendte præventionsformer. Mere end én gang har jeg stået i en situation, hvor jeg har haft dårlig samvittighed, fordi en ung nu stod som abortsøgende, og jeg måske skulle have talt prævention med hende inden det nu skete. Jeg har jo kendt mine familier og burde have været forudseende. De gange har jeg navnlig fortrudt, at jeg ikke havde overholdt reglen om at møde medmennesket der, hvor det er.

Man behøver ikke fravige sine grundholdninger, fordi man går i dialog.

En anden ganske betydningsfuld fordel, jeg har haft ved at tage mig af mine abortsøgende kvinder på deres betingelser, har været, at de faktisk altid gerne har villet have "en snak" med mig efterfølgende. Når det har drejet sig om unge eller yngre piger, er det næsten altid lykkedes mig hér at få sparket følgende sætning ind: "Jeg synes i øvrigt kun, du skal gå i seng med nogen, du i princippet kunne tænke dig at få børn med". Flere gange har jeg så fået et svar i retning af: "Det ved jeg godt, du synes. Jeg kender jo dine holdninger". Hvad kan man så forlange mere?

19/08-2007

Hans Christensen